

Torbjørn Sikkeland

Født 3. august 1923 – død 7. november 2014

Professor Torbjørn Sikkeland døde 7. november 2014, 91 år gammel. Han var internasjonalt kjent som et sentralt medlem i forskningsgruppen ved Berkeley som oppdaget to nye, transurane grunnstoff, nobelium og lawrencium.

Torbjørn Sikkeland vokste opp på en gård i Varteig nær Sarpsborg. Han ble cand.real. i kjemi ved Universitetet i Oslo i 1952 og tok doktorgraden i kjernefysikk samme sted i 1966. I 1953-56 arbeidet han ved Institutt for Atomenergi på Kjeller. I 1956 fikk han stipend fra NTNf og dro til Berkeley, der han ble medlem av forskningsgruppen til Glenn Seaborg. Det naturlig forekommende grunnstoffet med det høyeste atomnummeret er uran 92. På 50-tallet jaktet man aktivt på transuraner, grunnstoff med høyere atomnummer. Frem til 1955 hadde Seaborgs gruppe funnet plutonium og andre grunnstoff frem til og med mendelevium 101. Sikkeland jobbet i denne gruppen i drøyt 12 år og var sentral da nobelium 102 ble oppdaget i 1958 og lawrencium 103 i 1961.

Etter USA-oppholdet arbeidet Sikkeland et års tid med strålingsbiofysikk ved Radiumhospitalet i Oslo, før han ble professor ved NTH i 1969. På den tiden var fysikk på NTH fordelt over seks små institutt, og Sikkeland ble leder for Institutt for eksperimentalfysikk, med ansvaret for undervisningen i fysikkfagene de to første årene ved Linjen for teknisk fysikk. Forskningen ved instituttet var spredt på mange felt, som energi fra havbølger, lysspredning på emulsjoner, hørselsfysikk, termosometri og fotoemisjon fra metalloverflater. Sikkeland var en positiv og hyggelig kollega og en god og romslig leder for den mangeartede virksomheten ved instituttet. Som foreleser fikk han lett kontakt med og var populær blant studentene. Han var veileder for en rekke studenter på prosjekt- og diplomoppgaver, og førte ti sivilingeniører frem til doktorgrad.

Sikkeland hadde flere tillitsverv, blant annet som leder av Fysikkseksjonen 1973-74 og avdelingsformann (dekan) ved Allmennavdelingen 1980-82. Han ble værende ved NTH frem til pensjonsalderen i 1993.

Selv om forholdene på NTH ikke var lagt til rette for eksperimentell kjernefysikk, slapp likevel ikke Sikkeland sitt gamle forskningsfelt helt, og fornyet sine kunnskaper ved forskningsopphold i Darmstadt og Berkeley. Han utviklet dyp skepsis til kjernekraft, og etter Tsjernobyl-ulykken i 1986 var han en tydelig debattant i det offentlige rom. Bl.a. advarte han sterkt mot planene om et gjenvinningsanlegg i Dounreay i Skottland. For sin innsats i slike sammenhenger fikk han Venstres miljøpris i 1987.